

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

Informacija neįgaliems rinkėjams

1. Įvadas	3
2. Balsavimas alternatyvioje rinkimų apylinkėje	3
3. Galimybė patekti į rinkimų apylinkes	4
4. Pagalba balsuojant	4
5. Balsavimas paštu.....	7
6. Balsavimas ligoninėse, slaugos namuose ir kt.	8
7. Rinkimų teisė	10
8. Kiti lankstinukai	10

Informacija neįgaliems rinkėjams

1. Įvadas

Yra speciali tvarka, skirta padėti sergantiems ar rinkėjams su negalia pasinaudoti balsavimo teise. Šiame lankstinuke išsamiai aprašoma ši tvarka, kurią galima apibendrinti taip:

- balsavimas alternatyvioje rinkimų apylinkėje, jei asmens vietos rinkimų apylinkė yra neprieinama;
- namuose gyvenančių rinkėjų, kurie negali atvykti į rinkimų apylinkę dėl negalios ar ligos, balsavimas paštu;
- specialios balsavimo sąlygos, sudaromos rinkėjams, gyvenantiems ligoninėje, slaugos namuose, psichikos sveikatos įstaigoje ar panašioje priežiūros įstaigoje ir negalintiems atvykti į rinkimų punktą dėl negalios ar ligos;
- pagalba balsuojant rinkimų punktuose, kurią teikia lydintis asmuo arba ten esantis pareigūnas, žmonėms, turintiems regos sutrikimų, fizinę negalią ar sunkumų skaitant ir rašant;
- nuotraukų ir partijų politinių emblemų naudojimas balsavimo biuleteniuose, siekiant padėti regėjimo negalią turintiems žmonėms ir žmonėms, turintiems raštingumo sunkumų;
- rinkimų punktuose rodyti dideliu šriftu atspausdintą rinkimų biuletenio kopiją, kad būtų dar labiau padedama regos negalią turintiems žmonėms ir žmonėms, turintiems raštingumo sunkumų;
- galimybė naudotis balsavimo biuletenio šablonu, kad regėjimo negalią turintys rinkėjai galėtų be pagalbos pažymėti balsavimo biuletenį.

2. Balsavimas alternatyvioje rinkimų apylinkėje

Kiek įmanoma, vietosvaldžios institucijos turi stengtis paskirti tokias rinkimų vietas, kuriose bent vienas balsavimo punktas būtų pritaikytas neįgaliųjų

vežimėliais judantiems asmenims. Rinkimų komisijos pirmininkas yra asmuo, atsakingas už rinkimų organizavimą kiekvienoje rinkimų apygardoje. Dubline ir Korke rinkimų komisijos pirmininku eina miesto arba apskrities šerifas. Likusiose šalies vietovėse tai atlieka apskrities kanceliarija. Jei asmuo susiduria su sunkumais patekti į vietinę rinkimų apylinkę, jis gali ne vėliau kaip prieš savaitę iki rinkimų dienos raštu kreiptis į rinkimų komisijos pirmininką, prašydamas leidimo balsuoti kitoje tos pačios rinkimų apygardos rinkimų apylinkėje. Rinkimų komisijos pirmininkas viešai paskelbs apie visas rinkimų apygardos balsavimo vietas, kurios nėra pritaikytos neįgalųjų vežimėlių naudotojams.

Teikdamas paraišką asmuo turėtų paaiškinti, kodėl negali patekti į savo vietinę stotį. Jei asmuo praneš rinkimų komisijos pirmininkui apie savo konkrečius poreikius, tai padės pasirinkti tinkamą alternatyvią balsavimo vietą. Jei įmanoma, jie turėtų pasiūlyti kitą rinkimų apylinkę, kuri jiems būtų prieinama ir patogi. Rinkimų komisijos pirmininkas išsiųs raštišką leidimą, leidžiantį jiems balsuoti kitoje to paties rinkimų apygardos balsavimo stotyje, paprastai toje, kurią jie patys pasiūlė. Šį įgaliojimą reikia pateikti einant balsuoti į tą rinkimų apylinkę (nepamirškite pasiimti ir asmens tapatybę patvirtinančio dokumento). Paskyrus kitą rinkimų apylinkę, asmuo negali balsuoti savo apylinkėje.

3. Galimybė patekti į rinkimų apylinkes

Standartinė balsavimo patalpa yrasuprojektuota taip, kad rinkėjai galėtų stovėti ir žymėti savo biuletenius ant atbrailų vidutiniame juosmens aukštyje. Šios kabinos gali būti netinkamos vyresnio amžiaus žmonėms ir neįgaliesiems. Rinkimų komisijos nariai privalo rinkimų punktuose pasirūpinti stalu ir kėde, prie kurių rinkėjai galėtų balsuoti, jei jiems taip patogiau.

4. Pagalba balsuojant

Atsakomybė už balsavimo vykdymą rinkimų punktuose tenka rinkimų punkto pirmininkui – tai asmuo, kuris, rinkėjui atvykus į punktą, paprašo nurodyti jo vardą, pavardę ir adresą bei patikrina rinkėjo informacinę kortelę. Taip pat

gali būti prižiūrintis rinkimų pirmininkas. Į jų pareigas įeina neįgaliųjų rinkėjų poreikių tenkinimo priemonių stebėseną. Jūsų prašymu bet kuris budintis darbuotojas paskambins atsakingam pirmininkui.

Balsavimas yra pagrindinė demokratinė veikla, todėl yra nustatytos griežtos procedūros, kuriomis siekiama užtikrinti, kad balsavimas būtų tinkamai vykdomas ir kad būtų išlaikytas balsavimo slaptumas ir saugumas.

Pavyzdžiui, balsavimas su pagalba leidžiamas tik tam tikromis aplinkybėmis.

Įstatyme konkrečiai nurodyta, kokiems rinkėjams gali būti padedama balsuoti ir kaip bei kas jiems gali padėti. Rinkimų komisijos pirmininkas privalo taikyti įstatymą, kurio tikslas – užtikrinti, kad rinkėjas galėtų balsuoti, tuo pačiu užtikrinant balsavimo slaptumą.

Priklausomai nuo negalios pobūdžio, rinkėjui gali būti padedama balsuoti trimis būdais.

Balsavimas dėl lydinčiųjų asmenų:

Jei rinkėjas turi regėjimo, fizinę negalią ar sunkumų su raštingumu, balsuoti jam gali padėti palydovas. Norėdamas būti palydovu, asmuo turi būti ne jaunesnis kaip šešiolikos metų, negali būti nei kandidatas, nei kandidato atstovas ir negali padėti daugiau kaip dviem rinkėjams per rinkimus. Rinkimų komisijos pirmininkas neturi leisti, kad rinkėjui padėtų lydintis asmuo, jeigu nėra įsitikinęs, kad tas asmuo atitinka šias sąlygas. Jei asmuo neturi teisės eiti palydovo pareigų, rinkėjas gali paskirti kitą asmenį eiti palydovo pareigas arba paprašyti, kad jam padėtų rinkimų komisijos pirmininkas.

Pirmininko pagalba:

Šia galimybe galima pasinaudoti tuo atveju, jei rinkėjas turi regos sutrikimų, fizinę negalią arba sunkumų skaityti ir rašyti, dėl kurių negali balsuoti be pagalbos, tačiau nenori, kad jam padėtų lydintis asmuo.

Pagal šią tvarką rinkimų komisijos pirmininkas ir balsavimo stebėtojai lydi rinkėją į tą rinkimų punkto dalį, kurioje įprastu tonu vedamas pokalbis negali būti išgirstas. Jei reikės, rinkimų komisijos pirmininkas sustabdys įėjimą į rinkimų punktą ir lieps jį išvalyti, kad niekas kitas negalėtų išgirsti balsavimo proceso. Asmenų tapatybės nustatymo agentų buvimas yra apsaugos priemonė, užtikrinanti, kad posėdžio pirmininkas laikytųsi jūsų nurodymų. Tai yra apsauga rinkėjui ir rinkimų komisijos pirmininkui. Kaip ir visi kiti asmenys, dalyvaujantys apklausoje, personalizavimo agentai pagal įstatymą privalo užtikrinti balsavimo slaptumą.

Rinkimų komisijos pirmininkas paklaus, už kuriuos kandidatus rinkėjas nori balsuoti, ir pažymės balsavimo biuletenį pagal šias instrukcijas. Jei reikės, posėdžio pirmininkas perskaitys balsavimo biuletenyje pateiktą informaciją apie kiekvieną kandidatą ir paklaus, kuriam kandidatui rinkėjas nori skirti savo pirmąjį balsą. Jis pakartoja procedūrą, susijusią su rinkėjo antruoju pirmenybiniu balsu, ir t. t. Kai balsavimo lapas bus pažymėtas pagal rinkėjo nurodymus, rinkimų komisijos pirmininkas jį įdės į balsadėžę įprasta tvarka.

Įstatymas aiškiai draudžia rinkimų komisijos pirmininkui vadovautis bet kokiais rašytiniais nurodymais, gautais iš rinkėjo. Taip yra todėl, kad rašytiniai nurodymai gali neatspindėti tikrosios rinkėjo valios - pavyzdžiui, juos galėjo parašyti kas nors kitas.

Kiekvienas, norintis, kad balsuojant jam padėtų rinkimų komisijos pirmininkas, turėtų, jei įmanoma, atvykti į rinkimų punktą gerokai prieš jo uždarymą vakare. Pagalba rinkėjui gali užtrukti, todėl įstatymas leidžia rinkimų komisijos pirmininkui atmesti prašymą suteikti pagalbą per paskutines dvi balsavimo valandas (t. y. intensyviausią laikotarpį), jeigu pagalba vienam rinkėjui užtruktų ar sutrukdytų kitiems. Posėdžių pirmininkai nenoriai naudojami šia teise, o protingas bendradarbiavimas turėtų užtikrinti, kad jos naudoti nereikėtų. Šis apribojimas netaikomas balsuojant kartu su rinkėju, t. y. rinkėjui balsuoti bet kuriuo balsavimo metu gali padėti kartu su juo balsuojantis asmuo.

Balsavimo biuletenių šablonai:

Regėjimo negalią turintys asmenys balsuoti taip pat gali naudotis balsavimo biuletenio šablonu (jį galima įsigyti kiekvienoje rinkimų apylinkėje). Tai yra prietaisai, kuriuos galima pritvirtinti prie rinkimų biuletenio, kad regos negalią turintys rinkėjai galėtų balsuoti slapta. Yra dviejų rūšių balsavimo biuletenių šablonai: vienas skirtas naudoti rinkimuose, kitas - referendumuose.

Referendumuose balsavimo biuletenio šablonas yra „Taip/Ne“ variantas. Balsavimo biuletenio šablone yra iškilios raidės, didelis šriftas, Brailio raštas ir iškirpta dalis, kad žmonės galėtų lengviau rasti, kur pažymėti balsą.

Rinkimų atveju balsavimo biuletenio šablonas veikia kartu su nemokamu 1800 numeriu, kuriuo klausytojams pranešama apie kandidatus eilės tvarka, atitinkančia balsavimo biuletenio šablono numerius. Nemokamas telefono numeris rinkėjams, ketinantiems pasinaudoti šablonu, suteikiamas kuo greičiau po to, kai gaunamos rinkimų kandidatų kandidatūros. Šis numeris išlieka aktyvus iki pat balsavimo dienos imtinai.

5. Balsavimas paštu

Jei dėl negalios ar ligos rinkėjas negali atvykti į rinkimų apylinkę, jis gali balsuoti paštu, pateikdamas prašymą įtraukti jį į rinkėjų, balsuojančių paštu, sąrašą, kurį kaip rinkėjų registro dalį rengia ir tvarko registracijos institucijos.

Prašymą įtraukti į rinkėjų, balsuojančių paštu, sąrašą galima pateikti bet kuriuo metu, kai rinkėjas turi teisę būti įtrauktas į rinkėjų, balsuojančių paštu, sąrašą. Tačiau, jei nustatyta apklausos data, vėliausia data, iki kurios galima gauti prašymus balsuoti paštu dėl konkretaus rinkimų įvykio, yra -

- dvi dienos po Dáil paleidimo dienos, jei vyksta visuotiniai rinkimai;
- ir dvi dienos po balsavimo dienos įsakymo paskelbimo rengiantis „Dáil“ išankstiniams rinkimams
- Prezidento, Europos Parlamento ar savivaldybių rinkimų arba referendumo atveju paraiška turi būti gauta registracijos institucijoje ne vėliau kaip dvidešimt dvi dienos iki balsavimo dienos (neskaitant sekmadienių, Didžiojo penktadienio ir valstybinių švenčių).

Jei paraiška gaunama po šio termino, ji neturės jokios įtakos tam rinkimų įvykiui.

Registracijos institucijos gali pareikalauti pateikti bet kokią informaciją ar dokumentus, pagrindžiančius paraišką. Jei prašymas pateikiamas pirmą kartą, o vėliau, kai to reikalauja registracijos institucijos, prie jo turi būti pridėta registruoto praktikuojančio gydytojo (pvz., bendrosios praktikos gydytojo) pažyma.

Paraiškos formas galima gauti kreipusis į atitinkamas apskričių, miestų bei miestų ir apskričių tarybas arba atsisiųsti iš svetainės www.voter.ie.

Rinkimų ar referendumo metu paštu balsuojančiam rinkėjui bus išsiųstas balsavimo dokumentų rinkinys, kurį sudaro balsavimo biuletenis, balsavimo biuletenio kvitas, vokas, į kurį reikia įdėti pažymėtą balsavimo biuletenį, ir didesnis vokas, skirtas balsavimo dokumentams grąžinti rinkimų komisijos pirmininkui. Pažymėjęs balsavimo biuletenį, rinkėjas turi įdėti jį į voką su užrašu „Balsavimo biuletenio vokas“ ir užantspauduoti. Šis vokas kartu su užpildytu balsavimo biuletenio kvitu turėtų būti įdėtas į didelį voką, adresuotą rinkimų komisijos pirmininkui, užklijuotas ir nedelsiant išsiųstas paštu.

Balsavimo biuletenis turi būti išsiųstas paštu ir negali būti įteiktas rinkimų komisijos pirmininkui.

6. Balsavimas ligoninėse, slaugos namuose ir kt.

Rinkėjas, gyvenantis ligoninėje, slaugos namuose, psichikos sveikatos įstaigoje ar panašioje priežiūros įstaigoje ir dėl ligos ar negalios negalintis atvykti į savo rinkimų punktą, gali būti įtrauktas į specialiųjų rinkėjų sąrašą. Tai leidžia rinkėjams balsuoti ten, kur jie gyvena. Rinkimų biuletenį jiems įteikia specialusis rinkimų pirmininkas. Jie gali pateikti prašymą įtraukti juos į specialųjį rinkėjų sąrašą, kurį sudaro ir tvarko registracijos institucijos (apskrities, miesto bei miesto ir apskrities tarybos) kaip rinkėjų registro dalį. Pateikiant pirmąjį prašymą, o vėlesnių prašymų atveju – kai to reikalauja registracijos institucijos, prie prašymo būtina pridėti registruoto gydytojo (pavyzdžiui, šeimos gydytojo) išduotą pažymą.

Prašymas gali būti pateiktas bet kuriuo metu, kai rinkėjas turi teisę būti įrašytas į specialųjį rinkėjų sąrašą. Tačiau, jei nustatyta apklausos data, vėliausia paraiškų dėl specialaus balsavimo dėl konkretaus rinkimų įvykio gavimo data yra -

- dvi dienos po Dáil paleidimo dienos, jei vyksta visuotiniai rinkimai;
- ir dvi dienos po balsavimo dienos įsakymo paskelbimo rengiantis „Dáil“ išankstiniams rinkimams
- Prezidento, Europos Parlamento ar savivaldybių rinkimų arba referendumo atveju paraiška turi būti gauta registracijos institucijoje ne vėliau kaip dvidešimt dvi dienos iki balsavimo dienos (neįskaitant dienų, į kurias neatsižvelgiama).

Jei paraiška gaunama po šio termino, ji neturės jokios įtakos tam rinkimų įvykiui.

Paraiškos formas galima gauti kreipusis į atitinkamą apskrities ar miesto tarybą arba atsisiųsti iš svetainės www.voter.ie.

Rinkimų ar referendumo metu rinkėjui bus pranešta diena ir apytikslis laikas (ryte/po pietų), kada specialusis rinkimų pirmininkas atvyks į ligoninę, slaugos namus, psichikos sveikatos įstaigą ar panašią priežiūros įstaigą. Specialusis rinkimų pirmininkas turės asmens tapatybės dokumentą ir paskyrimo įgaliojimą, kuriuos atvykęs pateiks rinkėjui patikrinti. Specialųjį rinkimų pirmininką lydės „Garda“ pareigūnas, kurio užduotis – saugoti balsavimo biuletenius (taip pat kaip ir rinkimų apylinkėje) bei veikti kaip nepriklausomas liudytojas, siekiant užtikrinti, kad balsavimo procedūra būtų vykdoma tinkamai.

Balsuojant gali dalyvauti tik posėdžio pirmininkas ir „Garda“ pareigūnas.

Rinkimų komisijos pirmininkas rinkėjui įteiks tapatybės patvirtinimo dokumentą, kurio pasirašymą jie liudys. Tada rinkėjas slapta pažymi balsavimo biuletenį, įdeda jį į specialų voką, užklijuoja voką ir perduoda jį rinkimų komisijos pirmininkui.

Jei reikės pagalbos balsuojant, ją suteiks specialusis balsavimo pirmininkas taip pat, kaip ir balsavimo punkte.

Išimtiniais atvejais, kai specialiojo rinkėjo ligoninė, slaugos namai, psichikos sveikatos įstaiga ar panaši priežiūros įstaiga nėra prieinama specialiajam rinkimų pirmininkui, rinkimų komisijos pirmininkas gali taikyti specialias

balsavimo procedūras, pavyzdžiui, balsavimo biuletenį išduoti paštu tiems specialiesiems rinkėjams, kuriems tai aktualu.

7. Rinkimų teisė

Šiame lankstinuke pateikta informacija nėra galutinė rinkėjų registravimo, pagalbos balsuojant, rinkėjų sąrašo paštu ir specialaus rinkėjų sąrašo teisės aktų santrauka. Teisės aktas iš esmės pateikiamas šioje teisės nuostatoje su pakeitimais:

- Part II of and the Second Schedule to the Electoral Act 1992.
- Part III of the Electoral Reform Act 2022

Šiuos įstatymus galima peržiūrėti svetainėje www.irishstatutebook.ie., taip pat juos galima atsisiųsti iš Oireachtas svetainės adresu www.oireachtas.ie. Norėdami įsigyti spausdintų Aktų egzempliorių, kreipkitės į Vyriausybės leidinių biurą el. paštu publications@opw.ie arba telefonu 046 9423100.

8. Kiti lankstinukai

Kiti šios serijos lankstinukai, kuriuos galite rasti departamento svetainėje (www.gov.ie/housing):

- How the President is Elected (Kaip renkamas prezidentas)
- The Referendum in Ireland (Referendumas Airijoje)
- How the Dáil (House of Representatives) is Elected (Kaip renkami „Dáil“ (Atstovų rūmai))
- How the Seanad (Senate) is Elected (Kaip renkamas „Seanad“ (Senatas))
- European Parliament: How Ireland's MEPs are Elected (Europos Parlamentas: Kaip renkami Europos Parlamento nariai Airijoje)
- How Members of Local Authorities are Elected (Kaip renkami vietos valdžios institucijų nariai)
- The Register of Electors (Rinkėjų sąrašas)

Būsto, vietos valdžios ir paveldo departamentas

2026 m. rugsėjis

gov.ie/housing

